ז א מיי' פ"ג מהלכות מכירה הלכה א טוש"ע ח"מ סי' קצח סעיף א:

ח ב מיי' פי"ג מהלכות מכירה הלכה ז טוש"ע ח"מ סימן רכז סעיף כו:

ט ג מיי' שם הלכה ח טוש"ע שם סעי' כט:

ועוד נראה כר' ספיר דדרשינן נ"ק

י ד מיי' פ"א מהלכות גזילה הלכה ב טוש"ע ח"מ סימן שנט סעיף א:

יא ה מיי' פ"ג מהלכות [illegible] הלכה ה טוש"ע יו"ד סימן קמו סעיף ג:

יב ו מיי' פ"א מהלכות מכירה הלכה ו טוש"ע ח"מ סימן רד סעיף ו:

בעובד כוכבים כדפירשתי לעיל נ"ק

[וע"ע תוס' סנהדרין פח: ד"ה שמא]

מה עמיתך באחת אף עובד כוכבים נמי באחת, אמרי ולאמימר *דאמר משיכה בעובד כוכבים קונה, הניחא אי סבר לה כר' יוחנן דאמר* *דבר תורה מעות קונות משיכה לא (א) אהני "לעמיתך": לעמיתך בכסף לעובד כוכבים במשיכה, אלא אי סבר לה כר"ל דאמר משיכה מפורשת מן התורה, לעמיתך במשיכה ולעובד כוכבים במשיכה "לעמיתך" למה לי? אמרי לעמיתך אתה מחזיר אונאה ואי אתה מחזיר אונאה לכנעני, לכנעני °מאל תונו איש את אחיו נפקא! חד (א) בכנעני וחד בהקדש וצריכי: דאי כתב רחמנא חד הוה אמינא לכנעני הוא דאין לו אונאה (ב) אבל הקדש יש לו אונאה קמ"ל, הניחא *למ"ד גזילו אסור היינו דאצטריך קרא למישרי אונאה, אלא אי סבר לה כמ"ד גזילו של כנעני מותר, אונאה מיבעיא? אמרי אי סבר לה כמ"ד גזילו מותר, על כורחיך כר' יוחנן ס"ל,

מתני' הלוקח *גרוטאות מן העובד כוכבים ומצא בהן עבודת כוכבים אם עד שלא נתן מעות משך יחזיר, ואם משנתן מעות משך יוליך הנאה לים המלח:

גמ' ואי אמרת מעות *קונות, משיכה ל"ל? הכא במאי עסקינן שקיבל עליו לדון בדיני ישראל, אי הכי מעות למה לי? הכי קאמר (ג) אע"פ שנתן מעות: אי משך אין ואי לא לא, אי הכי קשיא רישא! אמר אביי רישא משום דאיכא מקח טעות, אמר ליה רבא רישא משום דאיכא מקח טעות סיפא ליכא מקח טעות? אלא אמר רבא רישא וסיפא מקח טעות: רישא דלא יהיב זוזי לא מיחזי כעבודת כוכבים ביד ישראל, סיפא דיהיב זוזי מיחזי כעבודת כוכבים ביד ישראל, ואביי אמר לך רישא מקח טעות דלא ידע דהא לא יהיב ליה זוזי, סיפא לאו מקח טעות הוא דכיון דיהיב זוזי כי קא משיך איבעי לעיוני והדר מימשך. רב אשי אמר מרישא משיכה אינה קונה סיפא נמי משיכה אינה קונה, ואיידי דתנא רישא משך תנא סיפא נמי משך. רבינא אמר מדסיפא משיכה קונה רישא נמי משיכה קונה, ורישא הכי קאמר אם לא נתן ולא משך יחזור, מאי יחזור? יחזור בדברים, קסבר *דברים יש בהם משום מחוסרי אמנה, והני מילי ישראל מישראל דקיימו בדבורייהו, אבל ישראל מעובד כוכבים דאינהו לא קיימי *בדבורייהו, לא:

מתני'

מה עמיתך באחת · משיכה: אף עובד כוכבים באחת · בכסף ולא במשיכה דהכי משמע עמיתך במשיכה ולא עובד כוכבים: מכסף מקנתו · בעבד עברי הנמכר לעובד כוכבים הכתוב מדבר*. לאמימר דאמר כו' · בפרק בתרא דע"ז (דף עא:): הניחא אי סבר לה כרבי יוחנן · דאמר בפרק הזהב (ב"מ מו:) דבר תורה מעות קונות דכתיב ונתן הכסף וקם לו *דגמר הדיוט מהקדש ומשיכה לא קניא איכא למימר דעמיתך אתי למימר מיד עמיתך בכסף ומיד עובד כוכבים במשיכה: מפורשת מן התורה · מיד עמיתך משמע מיד ליד: אמרי לעמיתך · דממעט כנעני מדין אונאה דכתיב בסיפיה דקרא קממעטי ליה: אונאה מאל תונו · איש את אחיו נפקא · דמשמע אחיו ולא כנעני: חד למעוטי כנעני וחד למעוטי הקדש · מאונאה: כמ"ד גזילו · של כנעני אסור בב"ק בפ' הגוזל בתרא (דף קיג:): אמרי · ודאי אי סבר גזילו של כנעני מותר תו לא אתא קרא למישרי אונאה אלא למעטיה מדין קנייה וכיון דאמר עובד כוכבים קנה במשיכה על כרחיך כר' יוחנן סבירא ליה דמכסף קא ממעיט ליה: גרוטאות · חתיכות כסף: יחזיר · דמשיכה אינה קונה: לים המלח · דעבודת כוכבים ביד ישראל אינה בטילה עולמית: משיכה למה לי: מקח טעות · דלא ידע דאית בה עבודת כוכבים הלכך מצי למיהדר ביה: רישא איכא מקח טעות סיפא ליכא מקח טעות · בתמיה: רישא וסיפא מקח טעות · ומדינא מצי מהדר ביה נמי בסיפא ומיהו רבנן גזרו כיון דיהיב זוזי והדר שקיל להו מיחזי כמוכר עבודת כוכבים ורישא דלא יהיב זוזי וכי מהדר לה לא מידי שקיל לא מיחזי כעבודת כוכבים ביד ישראל ומשום הכי נקט מתן מעות אע"ג דקיבל עליו לדון בדיני ישראל: דלא הוה ידע · דאית בהו עבודת כוכבים דהא לא יהיב זוזי דלימא איבעי לעיוני דכתם תגר לא מעיין עד שעת מתן מעות: איבעי לעיוני · ומדלא עיין אחולי אחיל והוי משיכתו משיכה גמורה: רב אשי אמר · לעולם [ד] בשלא קיבל עליו לדון בדיני ישראל ולא קשיא סיפא כר' אושעיא דקאמרת אי מעות קונות משיכה ל"ל, משיכה לאו דוקא דמדרישא משיכה אינה קונה דקתני יחזיר סיפא נמי משיכה אינה קונה: רבינא אמר מדסיפא משיכה קונה כו' · וכגון שקיבל עליו לדון בדיני ישראל וקסבר האי תנא דאיצטריך למימר דאין צריך לעמוד בדיבורו עם העובד כוכבים: דקסבר דברים יש בהן משום מחוסרי אמנה · אם חוזר בדיבורו:

מתני'

דבר תורה מעות קונות · פירש בקונטרס דכתיב בהקדש ונתן הכסף וקם לו וגמר הדיוט מהקדש (ה) וא"ת לריש לקיש דאמר משיכה מפורשת מן התורה ליגמר שיקנה כסף בהדיוט כמו בהקדש ומשיכה נמי תקני בהקדש כמו בהדיוט ותירץ הרב רבי יהודה בר נתן דמשיכה לא שייכא בהקדש דכל היכא דאיתיה בי גזא דרחמנא איתיה ולהכי שייך טפי כסף (ב) מבהדיוט שבהדיוט דאפשר במשיכה לא יהא (אלא) קנין אחר *ונראה לר"י דמקרא נפיק ליה שפיר דדרשינן מיד עמיתך במשיכה הא מיד עובד כוכבים בכסף ומדעובד כוכבים באחת ישראל נמי באחת דשניהם למדין זה על זה דליכא למימר דלא משתעי קרא אלא דעובד כוכבים בהא או בהא וכן ישראל דא"כ היו שוין ואפילו אם תימצי לומר שיקנה חליפין בישראל ולא *בעובד כוכבים ולא כדפירשתי לעיל מצי למימר דלא משתעי קרא אלא בקניין הרגילין ומצויין כגון כסף ומשיכה ובהנך למדין ישראל ועובד כוכבים זה מזה ועוד מפרש ר"י טעמא דר' יוחנן דמעות קונות מגופיה דקרא דאו קנה מיד עמיתך דהתם קנין דקרא במעות כדכתיב (ירמיה לב) שדות בכסף יקנו וכתיב מכסף מקנתו (ויקרא כה)*: **כמ"ד** גזל הכנעני מותר · פ"ה פלוגתא בהגוזל בתרא (ב"ק קיג:) וכולה שמעתא דהתם מוכח דאסור ובהפקעת הלוואתו פליגי אבל בפרק ד' מיתות (סנהדרין דף נז·) תניא גזל וגנב וכן יפת תואר ישראל בכנעני מותר ובפ' המקבל (ב"מ דף קיא:) נמי אמר חד למישרי גזילו של כנעני וחד למישרי עושקו גבי רעיך ואחיך וא"ת וגזל הכנעני היכי שרי הכתיב (ויקרא כה) וחשב עם קונהו ובכנעני שהוא תחת ידך משתעי דאי אין תחת ידו מי לייט לפי שנים שעבר (א) היובל י"ל היכא דאיכא חלול השם ודאי אסור וכי שרית היכא דאית ליה לאישתמוטי וגזל ממש בעלילה או בכמה עניינים: **ואי** אמרת מעות קונות משיכה למה לי · תימה דבפ' בתרא דע"ז (דף עא:) מייתי הך ברייתא למידק איפכא מרישא דקאמר ואי אמרת משיכה בעובד כוכבים קונה אמאי יחזיר ואומר ר"י דהמקשה סובר הכא והתם דתרווייהו בעינן בכנעני משיכה ומעות והשתא ניחא ליה הכא והתם רישא וסיפא: **הכי** קאמר אע"פ שנתן מעות אי משך אין אי לא משך לא · וא"ת והא איכא מי שפרע יש לומר כשקבל עליו לדון בדיני ישראל ומי שפרע אין זה דין א"כ כמו שמפרש ר"ת בפרק הזהב (ב"מ מז: ג) דלענין יוקרא וזולא (ג) צריך מי שפרע אבל לא במקום שמפסיד לגמרי ואע"ג דבסמוך מפורש משום דברים בעלמא אי הוה בהו משום מחוסרי אמנה היה נאסר משום דמחזי כעבודת כוכבים ביד ישראל ואביי לא חייש למיחזי עבודת כוכבים ביד ישראל ועוד דכאן לא מיחזי כלל כיון דמי שפרע ליכא כדפרישית וליכא נמי משום מחוסרי אמנה בעובד כוכבים (ד) מבישראל: **דכיון** דיהיב זוזי איבעי ליה לעיוני והדר ממשיך · ואף על גב דבאמר מקח טעות לא אמרינן הכי שאני לוקח גרוטאות מיד עובד כוכבים דאיבעי ליה לאסוקי אדעתא טפי שמא יש בהן עבודת כוכבים: **רב** אשי אמר מדרישא משיכה אינה קונה · לפי מה שרגיל ר"ת לפסוק כר' יוחנן דאמר דבר תורה מעות קונות משום דפסיק רבא בהחולץ (יבמות דף נו·) בכל דוכתיה היכא דפליג עליה ריש לקיש בר מתלת קשה מכאן דרב אשי דהוא בתרא יותר מרבא סבר כריש לקיש דמשיכה מפורשת מן התורה מדקאמר משיכה בעובד כוכבים לא קני אלמא דדרשינן לעמיתך בכסף הא לעובד כוכבים במשיכה וי"ל דרב אשי דהכא הדר ביה לגבי אמימר כדמוכח פרק בתרא דמסכת ע"ז (דף עא·) גבי הא דאמר אמימר משיכה בעובד כוכבים קונה תדע דהני פרסאי משדרו פרדשני אהדדי ולא הדרי בהו ושקלו וטרו התם רבינא ורב אשי בההיא מילתא ובסוף שמעתא מסקינן ש"מ משיכה בעובד כוכבים קונה ש"מ וגם רבינא מקשה התם לרב אשי מדרבי יוחנן (ה) לבן נח ולא קא"ל רב אשי רבי יוחנן לטעמיה דאמר דבר תורה מעות קונות ואגא

א) משנת היובל וי"ל נ"ק ב) [ד"ה אי אמרת] ג) שייך נ"ק ד) [נ"א כמו ביבואל] ה) מגביה דבן נח נ"ק

ע"כ שייך לע"א

וגמר נ"ק

ב"מ מו: [עירובין פא: קדושין כו: כח: חולין פג:]

[ב"ק קיג: ב"מ פו:]

ע"ז נג. עא:

*כר' אושעיא קמא

רבינו גרשום

לחזור בו' דאיכא למימר דהשתא נמי קנה בכסף כ"ש מטונו : ואימא · מיד עמיתך במשיכה גרידא מיד עובד כוכבים עד דאיכא תרתי כסף ומשיכה: דומיא דעמיתך מה עמיתך בחדא במשיכה ולא במעות אף עובד כוכבים בחדא במעות ולא במשיכה · וכדאמרן לעובד כוכבים כלל כלל לא דאינו קונה מישראל לא במשיכה ולא בכסף : אמרי לאו ק'ו הוא' לגופו דישראל קנה בכסף כ"ש ממונו בהטתו [ע"כ שייך לע"א] : ולאמימר דאמר · בבבא מציעא משיכה בעובד כוכבים קונה הניחא אי סבר לה כר' יוחנן דאמר דבר תורה מעות קונות ישראל מישראל ולא משיכה · מתרץ לה הכי לעמיתך בכסף ולעובד כוכבים במשיכה· משום הכי איצטריך למיכתב לעמיתך דעמיתך בכסף ולא לעובד כוכבים ומהפך לו שמעתא דר' יצחק אלא אי סבר לה כריש לקיש כו' א"כ לעמיתך מאי אתא למעוטי כיון דתרווייהו במשיכה : חד למעוטי הקדש · שלא תאמר לא תהא כח הדיוט חמור מהקדש קמ"ל לעמיתך ולא להקדש : גזלו אסור · דעובד כוכבים : אי סבר לה כמאן דאמר גזלו מותר ולא איצטריך לעמיתך לאונאה על כרחיך כרבי יוחנן ס"ל דבר תורה מעות קונות והלכך איצטריך לעמיתך דלעמיתך [illegible] כוכבים [illegible] גרוטאות' חתיכות [illegible]

שיטה מקובצת

א) חד בכנעני וחד בהקדש וצריכי · תימה דבפ"ק דפסחים גבי בל יראה ממעטינן מהר לך של אחרים ושל גבוה ואע"ג דהתם כתיבי [illegible] כולהו צריכי כדמפרש בפ' כל שעה [illegible] דהתם שייך [illegible] אחרים [illegible] לך אבל הכא [illegible] מבעובד כוכבים [illegible] תימה גבי [illegible] רעהו הקדש ועובד כוכבים [illegible] הנאה [illegible] ואין סברא לפטור בהקדש מקרא דעובד כוכבים נפיה (ההוא דפסחים) הוא במנחות בפ' רבי ישמעאל (דף ס"ז) [illegible] תרי [illegible] חד [illegible] מדבר [illegible] ולא של [illegible] הקדש [illegible] בפסחים [illegible] בחולין [illegible] מהר [illegible] כרי [illegible] ובפרק [illegible] הפועלים [illegible] משמע [illegible] ממעטינן [illegible] כוכבים כמו [illegible] בהרוא [illegible] דפסר [illegible] ומירוח [illegible] משמע [illegible] ולמאי [illegible] הקדש [illegible] עובד [illegible] ם מ"ש [illegible] מחד [illegible] דוכתא: ב) אבל הקדש יש לו [illegible] הקדש [illegible] על [illegible] מחולל [illegible] אבל [illegible] דיש [illegible] כ"י:

א) ה"ק אם עד שלא נתן וכו' כן מצאתי בס"י וז"ל תוס' חיצוניות אם לא נתן מעות ולא משך יחזור דהכי משמע אם הוא עד שלא נתן וגם עד שלא משך שלא עשה לא משיכה ולא כסף יחזיר וכו' [illegible]

קטנות: יוליך הנאה לים המלח · דהשתא הוויין שלו ואסור לקיימה ברשותו ואסור לו למוכרו [illegible]

הגהות הב"ח (א) גמ' משיכה לא קניא אהני: (ב) תוס' ד"ה דבר וכו' טפי כסף בהקדש מבהדיוט ובהדיוט וכו' לא יהא לו קנין אחר: